

Háború és iskola.

Írta: Hacker Boriska.

Szomorúan konstatáltuk, hogy azon a napon, amelyen kormányrendeletre minden évben meg kell emlékeznünk az iskolákban az állandó békéről, egyetlen pedagógiai lap sem irt a hágai első konferencia nevezetes évfordulójáról.

Pedig a pedagógusok egyetlen helyes álláspontja, ha nem engedik magukat a napi politika tényezőivé lealacsonyítani és nem engedik át a valódi kultúrmunka színterét a háborús propaganda céljaira. A pedagógus a jövőnek dolgozik, céljaiban és törekvéseiben nem a ma, vagy az utánunk következő 2-3 év követelményét, hanem egy egész emberi korszak követelményét köteles szem előtt tartani. Lehet-e ez az eszménykép más, mint békés, haladó kultúra? Az iskola nem állhat a kultúrát veszélyeztető mai események szolgálatába.

Sajnos, a mai iskola ósdi történelemtanításával, irodalomtörténelmével, mely a nemzeti érzés ápolása címén kizárólag harcias hősök tárgyalásával és dicsőítésével foglalkozik, a militarizmust szolgálja. Szerencsére mindjobban átterelődik a reális tárgyakra és a természettudományok lesznek a tanítás gerincévé a modern iskolában. A természettudományok világa internacionális és kell, hogy minden egyénbe az összes nemzetek megbecsülését és a közös működés szükségszerűségének tudatát oltsa be. Ideje, hogy átváltozzék az a szellem, mely lehetővé tette, hogy a militarista eszmék mérgét csepegtessék az ifjú lelkekbe. Hisz lassanként az utolsó évtizedekben iskolai zászlóaljokat szerveztek, lövész-csapatokat képeztek, a cserkészetet is a katonai élet előfutárjaként akarták tekinteni. Szerencsére a leányiskolákat ez a törekvés csak elméleti utón érintette, de így is éppen elég volt arra, hogy a történeti tények egyoldalú beállításával ne lássák a valódi eseményeket.

Ha nyíltan és őszintén tanulságot akarunk levonni az iskola számára a most folyó háborúból, akkor az nem lehet más, mint az, hogy minden erőnkkel az állandó békemegvalósításán fáradozzunk. Hogy ez legyen az utolsó háború, ezt az akaratot oltjuk be a most felnövő gyermekekbe. Az e célért folyó küzdelmek útja a háborút előidéző tényezők megváltoztatásán, tehát alapos társadalmi reformokon vezet keresztül. De ezeket a reformokat csak akkor vihetik keresztül, ha nevelésük, erkölcsi érzésük, tudásuk és társadalmi ismereteik a mainál sokkal különbek. Tudatos, politikailag teljesen érett, a maguk és a társadalom érdekeit jól látó emberek többé nem lehetnek a háborús politika fentartói, mert az ilyen egyének a maguk fejével gondolkoznak.

Az állandó békéért folyó küzdelemben az iskolára, mint a nagyobb kultúra közvetítőjére, nagy feladat vár. Ma már nem vagyunk kötelesek elhinni, hogy éppen iskolára nem telik.... Követelje hát jussát a közoktatás!

A háború után minden jóérezésű embernek, de főképpen az egész tanítóságnak össze kell fognia az iskolareformok kérdésében. Minden pedagógiai szempontnál nagyobb és égetőbb fontosságú azonban, hogy az iskolák szellemi légkörében megteremjen a független gondolkodás. A most nagyobb számban működő tanítónők küzdjenek azért, hogy ne zárják el a mai fiatalságot a természettudományi és történelmi igazságok helyes megismerésétől. Az iskola sorsát intéző körök ne fojtsák el a komoly pedagógiai szakemberek befolyását, akár férfiak azok, akár nők, ha az igazi kultúra fejlesztésén dolgoznak; dobjanak ki avult előítéleteket, mesterkélt rendszereket és emeljék fel az iskolát a tudományos megismerés és az általános emberi kötelességek tiszta légkörébe!